Primärvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Barn kvinnor unga och asyl
Ylva Wendle Sundbom

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-12-22

PVN 2025-0009

Primärvårdsnämnden

Revidering av förfrågningsunderlag för vårdval barnavårdscentral

Ärendebeskrivning
Ärendet innehåller förslag till reviderat förfrågningsunderlag för vårdval barnavårdscentral.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Förfrågningsunderlag för vårdval barnavårdscentral

Förslag till beslut
Primärvårdsnämnden beslutar följande:

1. Reviderat förfrågningsunderlag för vårdval barnavårdscentral godkänns.

2. Det nya förfrågningsunderlaget börjar gälla den 1 april 2026.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Vårdval barnavårdscentral (BVC) infördes år 2008 som ett av de första vårdvalen i Region Stockholm. I dagsläget har regionen avtal med 109 BVC-mottagningar fördelat på 30 Leverantörer i Region Stockholm, exklusive Norrtälje. Drygt hälften av mottagningarna drivs i privat regi och resterande i egen regi (SLSO). Den geografiska spridningen av mottagningarna bedöms vara god.

Vårdval BVC består av ett basuppdrag, som alla Leverantörer inom vårdvalet innehar, samt tre valbara uppdrag. Basuppdraget baseras på det nationella barnhälsovårdsprogrammet, med regionala anpassningar. Till barnhälsovårdens uppdrag hör att bidra till bästa möjliga fysiska, psykiska och sociala hälsa för barn samt tidigt identifiera och initiera åtgärder vid problem med hälsa, utveckling och uppväxtmiljö.

Barnhälsovården erbjuder insatser till alla barn och föräldrar samt ytterligare förstärkta insatser till barn och föräldrar där det finns ett behov.

Valbart uppdrag
Det finns tre valbara uppdrag inom vårdval BVC; utökat hembesöksprogram, amningsmottagning samt familjecentral. Valbart uppdrag utökat hembesöksprogram är en samverkan mellan BVC och kommunens förebyggande socialtjänst. Det utökade hembesöks-programmet startade i projektform i Rinkeby år 2013 och infördes som ett valbart uppdrag inom vårdval barnavårdscentral år 2018. Utökat hembesöksprogram utgår från barnhälsovårdens basprogram. Utöver det första, ordinarie hembesöket, erbjuds familjer, som fått sitt första barn/sitt första barn i Sverige, ytterligare fem hembesök. Dessa utförs tillsammans med förebyggande socialtjänst. Det finns idag 25 BVC mottagningar bedriver valbart uppdrag utökat hembesöksprogram.

Valbart uppdrag amningsmottagning riktar sig till de barn och föräldrar som har behov av ett utökat amningsstöd och som är i behov av kvalificerad amningsrådgivning dels på eget BVC, dels till barn listade på andra BVC i Regionen. I dagsläget bedrivs 9 Amningsmottagningar inom vårdvalet.

Valbart uppdrag familjecentral är en verksamhet som riktar sig till såväl blivande föräldrar som föräldrar med förskolebarn. På familjecentralen arbetar personal från flera olika verksamhetsområden tillsammans kring barnfamiljen. Familjecentralen ska bestå av barnmorskemottagning (BMM), BVC, öppen förskola och förebyggande socialtjänst med syfte att tidigt uppmärksamma barn och föräldrar med behov av utökat stöd. Verksamhet kan bedrivas helt eller delvis samlokaliserat, alternativt ska de fyra verksamheterna erbjuda insatser på samma plats på ett familjecentrerat sätt. I dagsläget bedrivs 48 familjecentraler inom vårdvalet.

Vårdvalets ersättningsmodell bygger på ersättning utifrån tre olika ersättningsprinciper; produktions-, uppdrags- och målrelaterad ersättning. Den senaste uppräkningen av ersättningen för vårdval BVC skedde under år 2018 och år 2024. Den senaste revideringen år 2024 innebar en större förändring av ersättningsmodellen. Den produktionsrelaterade ersättningen minskade till förmån för den uppdragsrelaterade som ökades. Målet var bland annat att förenkla administrationen för vårdgivarna. De mottagningsbesök som ingår i barnhälsovårdsprogrammet vid respektive ålder ersätts från och med år 2024 helt genom den uppdragsrelaterade ersättning.

En generell höjning av ersättningen genomfördes för att ta höjd för förväntade förändringar gällande nationella basprogrammets obligatoriska besök samt för att kompensera vårdgivarna för den kostnad som deras obligatoriska anslutning till kvalitetsregistret Svenska Barnhälsovårdsregistret (BHVQ) medförde.

I den uppdragsrelaterade ersättningen ingår i avtalet en ersättning baserad på Care Need Index (CNI). Mottagningens CNI multipliceras med gällande ersättningsnivå och ersättningen betalas ut månadsvis per listat barn. Vid revidering år 2024 höjdes även ersättningen för CNI.

Befolkningsprognosen
Befolkningsprognosen för barn i Region Stockholm visar en minskning av antalet barn i förskoleåldern de kommande åren, på grund av ett lägre barnafödande. Under år 2024 föddes drygt 25 000 barn vilket är det lägsta antalet födda sedan år 2003. Under år 2026–2029 förväntas en ytterligare, svag, nedgång av antalet barn i åldersgruppen 0 - 5 år. Samtidigt ses en mer positiv befolkningsutveckling för 0-åringarna än den totala åldersgruppen vilket påverkar vårdvalet eftersom 0-åringar har flest antal besök.

Prognos över framtida barnafödande, se Befolkningsprognos - Region Stockholm

Bakgrund till revideringen
Genom Region Stockholms budget har förvaltningen tilldelats ett flertal uppdrag som berör revideringen:

- Enligt budgetuppdrag år 2025 uppdras förvaltningen utifrån omställningsplanens genomlysning utreda en indexbaserad uppräkning i stabila vårdval i syfte att skapa långsiktiga ekonomiska förutsättningar.

- I budget år 2026 tillförs primärvårdsnämnden 85 miljoner kronor till uppräkningar eller indexering av vårdval inom primärvårdens ansvarsområde.

Överväganden
Under revideringsprocessens har förvaltningen haft återkommande möten med vårdutvecklare på Regions Stockholms barnhälsovårdsenhet som har i uppdrag att utforma, utveckla och utvärdera arbetet inom barnhälsovården. Synpunkter från Leverantörerna har tagits om hand.

I samband med revideringen har avtalstext samt avtalskrav förtydligats för bättre samstämmighet. Vidare har en översyn gjorts med hänsyn till befolkningsprognosen och ett förväntat minskat barnunderlag. Komplettering och justeringar i förfrågningsunderlagets olika delar har genomförts för att göra text mer samstämmig och lättläst.

Förslag till förändring i förfrågningsunderlaget
I tidigare förfrågningsunderlag har bemanning vid driftstart och krav på antal listade barn varit otydligt preciserat. Kraven har förtydligats i det nya förfrågningsunderlaget. Vid driftstart ska verksamheten bemannas med minst två specialistutbildade sjuksköterskor med en anställning på minst 50 procent vardera. Två år efter driftstart ska leverantören uppfylla kravet på 300 listade barn varav 50 barn under 1 år.

Inom utökat hembesöksprogram har möjlighet för två BVC att söka tillsammans tagits bort. Möjligheten har aldrig nyttjats och bedömningen är att det skulle leda till otydligheter. Avtalstext har också förtydligats inom uppdraget. Inom amningsmottagning har ansvar för ett primärt barnunderlag om cirka 5000 barn under ett års ålder justeras till 3000 barn på grund av minskat barnunderlag. Vidare införs möjlighet att ta emot remiss/hänvisning från BMM att utföra ett förebyggande stödsamtal till gravida med oro inför amning eller med tidigare problematisk amningssituation. Ersättningen för videobesök justeras från 250 kronor till 440 kronor, vilket motsvarar 80 procent av ett fysiskt mottagningsbesök.

Ekonomisk förstärkning
I barnhälsovårdenhetens årsrapport år 2024, som baseras på självrapporterade uppgifter, beskrivs en tendens till ökning av antal barn per sjuksköterska på BVC. En uppräkning säkerställer en trygg och hållbar finansiering för verksamheterna och säkerställer att kvaliteten i BVC:s förebyggande folkhälsoarbete bibehålls.

Förvaltningen föreslår en generell höjning av den uppdragsrelaterade ersättningen (listningsersättningen) med 10 miljoner kronor. Medlen fördelas i proportion till den procentuella fördelningen mellan årskullarna 0–5 år, i enlighet med nuvarande fördelningsstruktur av den uppdragsrelaterade ersättningen. Se förslag i tabell 1.

Tabell 1

Ålder	Nuvarande ersättning per listat barn/år	Fördelning riktad satsning	Tillägg ersättning per listat barn/år	Ny ersättning per listat barn/år
0 år	9 900 kr	6 206 897 kr	245 kr	10 145 kr
1 år	2 000 kr	1 253 918 kr	50 kr	2 050 kr
2 år	450 kr	2 82 132 kr	11 kr	461 kr
3 år	1 200 kr	7 52 351 kr	30 kr	1 230 kr
4 år	1 200 kr	7 52 351 kr	30 kr	1 230 kr
5 år	1 200 kr	7 52 351 kr	27 kr	1 227 kr

Införande av indexuppräkning från år 2027
I syfte att skapa långsiktiga ekonomiska förutsättningar och förutsägbarhet för vårdgivarna föreslår förvaltningen att införa en indexbaserad uppräkning med LPIK (Landstingsprisindex för kostnadsutveckling) för BVC. Indexuppräkning föreslås från och med 1 januari 2027 enligt LPIK (exklusive läkemedel) på 70 procent av ersättningen, för hela uppdraget. Antal besök på BVC begränsas av följsamhet till gällande nationella Barnhälsoprogrammet vilket medför god kostnadskontroll. Införandet av indexbaserad uppräkning i vårdvalet kommer att följas upp och utvärderas.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet innebär en höjning av ersättningen för vårdval BVC med 10 miljoner kronor till total budget på 592 miljoner kronor. Det motsvarar en procentuell ökning med 1,7 procent. Förslaget föreslås finansieras med 10 miljoner kronor av de tillkommande 85 miljoner kronor som tillfaller primärvårdsnämnden i budget för 2026.

Införande av indexuppräkning estimeras att uppgå till cirka 8 miljoner kronor för 2027 utifrån prognostiserat LPIK. Införandet av indexuppräkningen behöver beaktas i budgetunderlaget inför år 2027 och framåt.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Beslutet innebär en ekonomisk förstärkning till vårdvalet. Detta tillsammans med förtydligande av avtalskrav förväntas få positiva konsekvenser för patientsäkerheten. Leverantörerna ges förbättrade förutsättningar att utföra uppdraget.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Beslutet innebär en ekonomisk förstärkning till vårdvalet. Detta tillsammans med förtydligande av avtalskrav förväntas få positiva konsekvenser för jämlik och jämställd vård. Leverantörerna ges förbättrade förutsättningar att utföra uppdraget.

Miljökonsekvenser
Beslutet bedöms ha oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Beslutet väntas ge något ökad, men övergående, administration för både förvaltningen och leverantörerna sedvanliga för revidering och i samband med publicering av nytt förfrågningsunderlag och rapporteringsanvisningar.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2025-12-22